

הבנינים והלמדה

אצרות דעת, נספי חיוזק ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגדו"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

למה לשלם למטפל הרגשי?

מנוחת הנפש של בעל הביטחון!

אלו לזרות מלח על פצעי בני אדם ולומר: "שוטים אתם! אילו הייתם חזקים במידת הביטחון, כי אז לא היו הצרות והקשיים מעיקים על לבכם כלל". בוודאי לא לכך נתכוון, שהרי הדרך עוד ארוכה למידת הביטחון, ועדיין ממתנת לנו עבודה רבה כדי להגיע אל המטרה, ועודנו רק בפתיחת המחבר.

אך כוונתו לסייע לנו להגדיר את כל הנעשה עמנו ואת כל אשר גוזל מאתנו את מנוחת נפשנו, כי אז נוכל לעבוד כנונה ולראות את התעלותנו מיום ליום, מבלי להסתובב סביב אותו ציר כל ימינו. והרי כך היא הדרך בכל קושי שזקוק לפתרון, שכל עוד שאין מכירים את מקורו, הוא נראה סבוך ומפותל, וברגע שנודע מקורו, הדרך אל הפתרון קרובה ביותר!

דוגמא לדבר יש ליטול ממי שמוצא רטיבות על כותל ביתו, שכל עוד לא יגלה היכן מקור גזילת המים הגורמת לרטיבות זו, יתקשה בעל המלאכה בתיקונו ויגשש כעיוור באפילה אצל השכנים מלמעלה ומן הצדדים, וכולי האי ואולי. והלא כן אומרים בעלי המלאכה תמיד: ברגע שנגיע אל מקור המים, יבוא הכל על תיקונו תוך שעה קצרה מאוד!

הנאה מובטחת לבעל הביטחון

וביאר לנו רבינו המחבר, שמלבד מה שיחסך מבעל הביטחון עגמת נפש, עוד זאת תהיה הנאתו שלמה בכל רגע ורגע, ומכל אשר יעשה יתמלא עונג וקורת רוח פי מאה מאלו שאינם בעלי בטחון. וסיבת הדבר, כי מחוסרי הביטחון, גם כשעוסקים בדבר מה העשוי להביא להם הנאה, אינם יכולים ליהנות ממנו בשלימות מחמת פיזור הנפש שלהם.

ולמשל, כאשר יתכוננו לצאת למקום נופש (קורארט, דאטשע - resort), תהיה נפשם פזורה עליהם מרוב דאגות מה יהיה ואיך יסתדרו במקום הנפש. וכמו

המשך בעמוד ג' ←

בעתו, כן האדם הטוב אשר יבטח בה, לא יסור טובו לעולם, ואפילו בשעה ששאר בני אדם בצרה, הוא יהיה בטוב.

היסוד אחד הוא

הנה מזה שבחר רבינו המחבר בתועלת זו כתועלת הראשונה שבין התועלות הגשמיות, מוכח שהבין שזו היא התועלת החשובה ביותר לאדם עבור חייו הגשמיים. וטעם הדבר, כי רובא דרובא של הצער והסבל שיש להם לבני אדם, נובע מסעיף זה, מהדאגות העולמיות ומנדנד הנפש. וכשאלו יסורו על ידי מידת הביטחון, ממילא יפטר האדם מכל הצער והסבל שהם מנת חלקם של דרי העולם. יבדוק כל אחד בעבר ובהווה שלו, וימצא שרובא דרובא של הפעמים שהיה לו עגמת נפש, היה זה בגלל הדאגות העולמיות, וכלפי זה אמר רבינו המחבר, שאם יחזק את עצמו במידת הביטחון, לא תעגם עליו נפשו יותר.

אמנם כן, בני אדם אינם רגילים לחשוב כך, אלא רגילים לחלק את מאורעותיהם לצרות הרבה: צרה אחת יש לו שאין לו ממוון, צרה נוספת שרודפים אותו, ועוד צרה שאינו מקובל על חבריו, וצרה רביעית שיש לו בן שאינו בעל כשרון, וכן הלאה עד עשרים ושלושים צרות. ומפני שהוא מפריד בין הדבקים, על כן יסתפק על כל מאורע ממאורעותיו אם הביטחון הוא עצה גם עבורו, וכשימצא איזה מאורע שאינו מוזכר להדיא בדברי בעל חובת הלבבות, יחשוב בוודאות שהוא אינו נפתר על-ידי הביטחון. אך האמת היא שכל המאורעות שהאדם רגיל למנותם לאחדים, אפשר להעמיד אותם על אחת, והיא - "עגמת נפש", והיות שכך יבואו כולם על פתרונם על ידי הביטחון, וכמו שהבטיח רבינו המחבר, שכל מקום שיש בטחון אין עגמת נפש.

להגדיר הדברים

ואכן נחוץ מאוד להדגיש, שרבינו המחבר לא בא בדבריו

עד עכשיו עסקנו במה שכותב רבינו בעל החובות הלבבות בתועלות הרוחניות של בעל הביטחון, וביאר שיהיו לו לבעל הביטחון כל צרכיו כדי שיוכל ללמוד כראוי ולקיים את התורה והמצוות כראוי, וכעת הוא עובר לעסוק בתועלות הגשמיות ומבאר שבעל הביטחון יזכה לחיים טובים ונעימים גם מהצד הגשמי.

יש להבהיר שרבינו המחבר התחיל את פתיחתו בתועלות הרוחניות, מפני שההצלחה ברוחניות היא העיקר בחיים, אבל הרבה מדרגות יש בישראל, והרבה הם אלו שדוקא התועלות הגשמיות מדברות על לבם, ואלו יצטרכו להתחיל דוקא עם דברי רבינו המחבר הבאים, ולהשריש בלבם שאם יתאמצו במידת הביטחון יזכו לחיים טובים ומאושרים, לא רק בעולם הבא אלא אף גם בעולם הזה.

מנוחת הלב מן הדאגות

וזה לשון רבינו בפתיחתו: "אך תועלות הביטחון בעולם: מן מנוחת הלב מן הדאגות העולמיות (דאגותיהן של דרי העולם השפל נקראות בכללותן 'הדאגות העולמיות', מפני שאינן דאגות אמיתיות. ויש להשוות לדאגותיהם של הילדים הקטנים, כגון הדאגה מי ינצח במשחק או מי יתפוס מקום ראשון, שמעוררות גיחון בעיני המבוגרים. אף דאגות אלו המוכנות 'הדאגות העולמיות', מעוררות גיחון אצל דרי מעלה, ואכן בעלי הביטחון יחסכו מעצמם דאגות אלו), והשלוה מנדנד הנפש וצערה לחסרון תאוותיה הגופיות (ותיה לו שלוה פנימית לא נפש המתנדנדת בעליית וירידות וללא הצער הנובע מן הנדנד אשר בא בדרך כלל בעקבות חוסר מילוי תאוותיה של הנפש), והוא בהשקט (כי נפש הנמצאת במנוחה, איננה נשמעת) ובבטחה ובשלוה בעולם הזה, כמו שכתוב (ירמיהו יז, ז): "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו" (פירש בעל 'פת לחם', שכלל הלשון 'אשר יבטח בה', והיה ה' מבטחו", מורה שיזכה לחיי שלוה ומנוחה הן בעולם הזה והן בעולם הבא), ואמר (שם פסוק ח): "והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו וגו'" (ועיקר טוונתו לסיפא דקרא: "לא יראה כי יבא חם והיה עלהו רענן ובשנת בצרת לא ידאג ולא יימש מעשות פרו", וכפירוש הרד"ק שם: ולא יימש מעשות פרו - כי אפילו בשנת בצורת יהיה בלחוחו ויתן פרו

הרעיונות

כאשר יתכוננו לצאת למקום נופש (קורארט, דאטשע - resort), תהיה נפשם פזורה עליהם מרוב דאגות מה יהיה ואיך יסתדרו במקום הנפש. וכמו כן כאשר יתיישבו לאכול סעודת מלכים, הגם שלא יהיה להם דבר מה המציק להם באותה שעה, עם כל זה לא יוכלו ליהנות בשלימות מאכילתם, מפני שיעיקו על לבם אין סוף דאגות מן הדאגות העולמיות.

אך בעל הביטחון, מאחר שכל הדאגות העולמיות מסולקות ממנו, כאשר יעסוק בדבר שיש בו הנאה, יהנה ממנו הנאה שלימה. וכשיעסוק, למשל, בעונג שבת, יהיה תענוגו עונג אמיתי, באשר כל חלקי נפשו עמו בל יפרדו. וכמו כן כשיהיה בחבורת בני אדם, שזה דבר המסב עונג לאדם, יהיה תענוגו שלם, באשר יהיה אתם בכל חלקי נפשו, ולא רק אחוז בהם כאבד המדולדל!

נאך פסח – איך ממשיכים את השפעות החג לחיי החולין?

ההבנה החדשה אחרי פסח תשפ"ד

הסדר, כיצד יוצאים מתחת הקליפה. ובעת סיפור יציאת מצרים, מהי ההבנה ביציאת מצרים, מה משמעותו של יהודי שיכול לחזור בתשובה ולצאת מכל מצריו. וכן בשביעי של פסח הוא לומד דברים נפלאים ועצומים.

מפתח של ארמון בידו

עכשיו לאחר יו"ט, זמן הוא שיחזור האדם אל בעיותיו, אבל **עכשיו הוא חוזר אליהם בכוחות אחרים לגמרי**. משל למה הדבר דומה, למי שרוצה להיכנס לארמון והשער נעול. הוא מנסה בכה ומנסה בכה, דוחף בחזקה, מתקשר לכל מי שיש לו הוה אמינא שיכול לעזור, ושום דבר אינו מועיל. משרואה שאינו מצליח לפתוח את השער, הוא מתחיל לשוב על עקבותיו. פוגש בו חבירו, אומר לו: "אתה חושב שאם תלך ותשוב כעבור שעה, בינתיים השער ייפתח מאליו?!" משיב לו החבר: "לא כי, אלא הולך אני להביא את המפתח. חשבתי שאצליח לפתוח את השער בלי מפתח, ועכשיו שאני רואה שאיני יכול, אני הולך להביא את המפתח..."

אחרי יו"ט מגיע האדם עם מפתחות בידו. זה לא שמעכשיו לא יהיו לו הרגלים ויצר הרע. לא ולא! בוודאי ימשיך האדם לעמוד בפני הרגלים ויצר שיכשילוהו ויחסמו בפניו את שער הכניסה לארמון המלך, אבל עכשיו כבר יהיה לו מפתחות ביד. **בימים טובים שעברו עלינו לטובה עד כה, לימדנו הקב"ה עצות כדת מה לעשות לאחר כל כשלושן**. הבעיות נשארו כבתחילה ואולי אף ניתוספו עליהן בעיות חדשות, אבל **עכשיו האדם כבר יודע איך לטפל בהן**. איזה אור!

יונתי בחגוי הסלע

בשיר **השירים** נאמר (ב. טז): "יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעיני את קולך כי קולך ערב ומראיך נאוה". ומביא **רש"י מהמדריש**: "זה נאמר על אותה שעה שרדף פרעה אחריהם והשיגם חונים על הים ואין מקום לנוס, לפניהם מפני הים, ולא להפנות מפני חיות רעות. למה היו דומין באותה שעה? ליונה שבורחת מפני הנץ ונכנסה לנקיקי הסלעים והיה הנחש נושף בה. תיכנס לפנים, הרי הנחש. תצא לחוץ, הרי הנץ. אמר לה הקב"ה: **הראיני את מראיך, את כשרון פעולתך, למי את פונה בעת צרה!**"

הקב"ה אומר לכנסת ישראל: היודעת מה אהבתי אצלך יותר מהכל? **אהבתי את קולך באותה שעה שדיברת אלי**. השמיעיני את קולך. איזה קול? **אותו קול שבוקע מנפשו של אדם כשאינו יודע לשיט עצות בנפשו ואינו רואה שום דרך לפנות בה**. בכל מקום **שיפנה, יצא חבול ושבור**. על קול כזה אומר הקב"ה: **כי קולך ערב**. זוהי התפילה הנאה והעריבה ביותר, **כי היא באה מבטחון מוחלט בהקב"ה**. ואף האדם כשנמצא במצב כזה, מבין שזהו מצב טוב ונפלא. אם כן כמה טוב שדחה את ענייניו לאחרי יו"ט. לפני יו"ט חשב שיכול להסתדר לבד. הוא

להתלמד מותר

האופן השני שבו האדם רשאי לדחות הוא כאשר הוא רוצה לעצור ולהתלמד איך לעשות את מה שהוא עושה באופן יותר נכון. כמו שתראה כן לפעמים בבעל עסק שנגעלם לכמה ימים מבית העסק שלו, וכשמבררים לגביו, מגלים שנסע לאיזה קורס שבו הוא לומד מבעלי נסיון עצות מעצות שונות איך לשפר ולייעל את העסק שלו, כמו גם מאלו טעויות להימנע. הנה אף בזה כולם מבינים שכדאי הוא הדבר, והגם שעכשיו במשך יומיים אין העסק מתנהל כבימים כתיקונם, הלא בתומם ישוּב בעל העסק כשהוא מלא וגדוש בעצות ובכוחות מחודשים ויוביל את העסק למקום נפלא.

דרך אגב, לפעמים זהו ההיתר להוציא לפעמים את המלמדים לנופש בן כמה ימים ולהביא תחתיהם ממלאי מקום, על אף שברור לכול שבאותם ימים יהיה 'ששון ושמחה' בכיתות הלימודים, כי אם הם מקבלים שם חיזוק ומתלמדים איך להתנהג עם התלמידים ואיך ללמד אותם באופן יותר נכון, הלא זה בבחינת סותר על מנת לבנות, וכבר אמרו **חז"ל** (מנחות טז, א) "פעמים שביטולה זוהי קיומה..."

אם ירצה
ה' אחרי יו"ט...
בלי נדר
אחרי יו"ט נדבר...

מצלות החג

הימים טובים יש להם את שתי המעלות. מצד אחד הם **מוסיפים לאדם כוחות מחודשים ודעת חדשה** בדומה לשינת הלילה. והאמת שהם מועילים מצד זה הרבה יותר משינת הלילה, כי הנה לאחר שהאדם ישן בלילה, מדוע הוא מרגיש רענן וכאילו נולד מחדש? הלא זה מפני שבשינתו, נשמתו שבה לבית אביה. גופו מוטל אז כחצי מת, ונשמתו עולה למקום עליון. ובבוקר בקומו משנתו, הוא מקבל נשמה שמגיעה ממקום טוב ונעים. היא כבר היתה בעולם הזה יותר מדי זמן, וכיון שהגיעה הלילה, חזרה לעולם הבא, ועכשיו כשהיא שבה לעולם הזה, היא באה עם כוחות נפלאים. ובכן, זה לא נעשה במידה טובה מרובה **בימים הטובים, אז האדם מקרב את נשמתו לשורשה הגם שהוא בהיקף**.

ומצד שני **הימים טובים מלמדים לאדם לימודים חדשים ונפלאים** הנחוצים לו לחייו. הקב"ה מאיר אז **בנשמת האדם ידיעות חדשות והבנות חדשות בתורה**. הן תראה שחוץ מהידיעות שהאדם מקבל במוחו על ידי המצוות שהוא מקיים ועל ידי עיצומו של הימים, עוד הוא עובר קורס נפלא בן כמה פרקים. כגון כיצד לנקות כתמים מהנשמה, אשר את זה הוא לומד בעת ההכנות ליו"ט. ואח"כ בליל

יש קושי ידועה: היוצאים לנופש, מה תועלת יש להם? בעיות החיים הרי אינן נעלמות על ידי הסחת הדעת, ואדרבה, בדרך כלל הן רק מחמירות אז ונערמות זו על גבי זו, ובשוב בעליהן, הן מסתערות עליהם בשצף קצף, וכדי בזיון וקצף.

לאמיתו של דבר אין לשאלה זו תשובה המניחה את הדעת, ואכן פעמים הרבה יש לה ליציאה לנופש יותר הפסד מתועלת, והדבר היחיד שהיא נותנת לאדם, הוא קצת מרגוע לנפש לזמן קצר בלבד.

אחרי יו"ט כבר כאן

אף כשאנו מדברים בענין הימים טובים שהקב"ה נתן לנו, אשר הכול עוצר אז מלכת, ושבוע שבועיים לפניהם כבר אי אפשר לדבר עם בני האדם באופן הרגיל, כי הכל כבר מתחיל אז להידחות. "אם ירצה ה' אחרי יו"ט... בלי נדר אחרי יו"ט נדבר..." הנה האדם מוצא את עצמו עומד אחרי יו"ט והכל מפחיד כל כך. כל הבעיות נשארו כפי שהיו ואולי אף התפשטו והתרבו. הבחור שזקוק לשיבה חדשה, החובות שמחכות לפירעון, וכן הלאה והלאה, כל קשיי ואתגרי היום יום. האדם מרגיש מכה כל כך חזקה. עד עכשיו היה מרומם כל כך, הרבה מעל כל עניני הגשם, והנה הוא צריך לחזור ולהיפגש עם העולם הזה ועם כל בעיותיו אשר נשארו תקועות מלפני יו"ט. והשאלה גם כאן היא נשאלת: מה התועלת?

מתי מותר לעצור?

אכן אפשר לתת לזה תשובה פשוטה מאוד כפי שנבאר: הנה יש שני אופנים עיקריים שבהם רשאי האדם - מצד חכמת חיים - לעצור את כל בעיותיו ולדחותן לעת אחרת.

על מנת להתרענן

האחד הוא כאשר הוא מסתכל בשעון ורואה שהשעה מאוחרת וכל העולם כבר נם את שנתו. מיישר הוא את גבו ואומר: "טוב! נעצור כאן. מחר בלי נדר נמשיך מאיפה שעצרנו". שואל אותו חבירו: "מה נראה לך? אתה חושב שעד מחר הבעיה תיפתר מאליה?!" אך כולם מבינים שהצדק עמו, כי **עכשיו הוא כבר עייף ומוחו פועל בעצלתיים**. מחר הקב"ה יעביד שנה מעיניו ותנומה מעפעפיו ויקום בריא ורענן, ואף מוחו יהיה רענן, ויוכל לטפל בבעיה בצורה הרבה יותר טובה.

הן תראה כן גם בענין לימוד התורה, שההוגה בתלמודו בלילה כשעיניו נדבקות, כל דבר לוקח לו זמן רב להבין, וגם לאחר שהבין, לא הבין את הדבר לאשורו. לעומת כן, כשהאדם קם באשמורת הבוקר לאחר שינת הלילה, מוחו פתוח לרווחה, ולומד אז ברבע שעה מה שהיה לומד בלילה במשך שעה שלימה. וכן תראה לגבי העובד שענות רבות בלי אכילה, שיש שהוא מרגיש מוכרח לקחת פסק זמן ולאכול משהו, וכיון שהוא עושה כן, הוא מקבל כוחות חדשים, והנה הוא יכול להמשיך לבנות את הסוכה ביתר שאת וביתר עז.

של כל המידות טובות (ובל נשכח, שכאשר אנו עוסקים בקשיים הנפשיים המצויים, הם כלולים כולם במידות רעות, כגון כעס ושנאה, עצבות ומרה שחורה), ועל-ידי-זה יוכל לבוא תיכף להיסוד ועיקר של כל התורה, שהוא מצוות ואהבת לרעך כמוך, כמו שמצינו בגמרא מעשה באחד שבא לפני הלל הזקן ואמר לו: רבי למדיני תורה על רגל אחת, והשיב לו: ואהבת לרעך כמוך. זה מבואר בכל הספרים הקדושים, שזאת המצוה היא יסוד וקוטב שבו תלויים כל המצוות שבתורה, וגם החוש מעיד על זה, כי אם הוא אוהב את חבריו בעצמו, אזי בוודאי הוא נזהר מגניבה וגזילה, נאיף ורציחה, ואונאה, ונקימה ונטירה ועוד הרבה מאוד מה שהשכל מחייב.

אבל בלתי אפשר לקיים המצוה הזאת של אהבת כל ישראל בלב שלם אם לא מי שיש בו מידת האמונה והבטחון באמת, והיינו שיאמין באמונה שלימה שהבורא יתברך שמו הוא מנהיג ומשגיח על הכל בכל עת ובכל רגע ונותן לכל איש ואיש די מחסורו, ואין שום אדם יכול לנגוע במה שמוכן לו. ומי שיש בו האמונה הזאת, הוא בא תיכף למידת הבטחון, כי תמיד לבו נכון ובטוח בה' שיזמין לו ויבא לידו מה שהוא צריך, וממילא לא יכלה מיו ושנותיו בטרדות ועסקים כדי להרבות הון רב ועושר ונכסים, כי הוא מאמין שאין ביכולתו כלום רק מה שקצבו לו מן השמים כן יהיה לא פחות ולא יותר.

ואחר שיוטבע היטב במידה הזאת, אז יוכל לבוא בנקל למצוות ואהבת לרעך כמוך, כי כל מה שיראה אצל חבריו לא יחמד ולא יקנא לבו בו, כי הוא מובטח שאין זה חלקו. ואפילו יעשה לו חבריו איזו השגת גבול, כגון אם הוא חנווני וחבירו יעשה גם-כן חנות כזאת, לא ירע לבבו כלל, כי הוא מובטח שחבירו לא יזיק לו כלל ולא יגע במה שמוכן לו, עליו אין להוסיף וממונו אין לגרוע!

לא נתנה תורה... אלא לאוכלי המן

והפטיר הרה"ק מרימנוב: "לכן עלה בחכמתו יתברך לזון את ישראל במן שירד מן השמים בכל יום ולא ליום אחד על חבירו, כדי להרגיל את ישראל עם קרובו למידת הבטחון ושלא ידאגו דאגת מחר. וגם צוה שלא ילקטו הרבה, רק עומר לגולגולת, כדי שלא יקנא איש את רעהו ולא יהא אץ להעשיר. והראיה, שכל מי שלא שת לבו אל דברי השי"ת וליקט יותר, לא הועיל כלום, כמו שכתוב "וימודו בעומר ולא העדיף המרבה והממעט לא החסיר", וכל זה עשה הקב"ה למען צדקו שיגדיל תורה ויאדיר, והיינו על ידי שיהיו מורגלים היטב באמונה ובטחון, יבואו לקיום התורה כנ"ל.

המפתח לשלימות הנפש

מבואר מדברי הרה"ק מרימנוב זיע"א, שהאמונה והבטחון הם המפתח לאהבה שלימה באשר הם מסירים את כל הטינות שבלב. ולכן קראתה שמוע, מיד לאחר הפסוק הראשון המדבר בחיודה ה', אנו אומרים "אהבת את ה' אלוהיך", כי לאחר שאנו מגיעים לאמונה ביחוד ה' ובמה שהוא לבדו מנהיג את כל העולם כולו על כל פרטיו ודקדוקיו, יכולים אנו לאחד את כל חלקי נפשנו לאהוב את השי"ת, שהרי אין יותר שום פינה מפניות הלב הנגועה בטינה ושנאה.

והלא כן דיבר ה'אור החיים' הקדוש בפרשת קריאת שמע (ואתחנן ג.ה), בפירושו "בכל לבבך", שיש לו לאדם לקחת את כל הדברים המכבידים על לבו, כגון מה שאין לו בנים וכדומה ולעבוד בהם את ה', דהיינו לוותר על כל הדברים שהוא כל-כך משתוקק אליהם (כגון להוליד בנים, או להבדיל, להחזיר לפלוגי שפסע כנגדו מנה אחת אפס), ולומר להקב"ה: "חושק אני בך יותר מכל אלה".

ועל זה גילה לנו הרה"ק מרימנוב זיע"א, שהדרך להגיע לכך היא האמונה והבטחון, כי בכל מקום שיראה האדם שחטאו ופשעו כנגדו, אם יאיר אותם באור האמונה והבטחון, יוכל להפכם ולעבוד בהם את בוראו, וכך יחזרו כל פעם עוד ועוד חלקים מנפשו לשורשם, עד שביום מן הימים יהיו לו כל חלקי נפשו!

כן כאשר יתיישבו לאכול סעודת מלכים, הגם שלא יהיה להם דבר מה המציק להם באותה שעה, עם כל זה לא יוכלו ליהנות בשלימות מאכילתם, מפני שיעיקו על לבם אין סוף דאגות מן הדאגות העולמיות.

אך בעל הבטחון, מאחר שכל הדאגות העולמיות מסולקות ממנו, כאשר יעסוק בדבר שיש בו הנאה, יהנה ממנו הנאה שלימה. וכשיעסוק, למשל, בעונג שבת, יהיה תענוגו עונג אמיתי, באשר כל חלקי נפשו עמו בל פירו. וכמו כן כשיהיה בחבורת בני אדם, שזה דבר המסב עונג לאדם, יהיה תענוגו שלם, באשר יהיה אתם בכל חלקי נפשו, ולא רק אחוז בהם כאבד המדולדל!

הקשיים הנפשיים

נתעסק כאן בנושא רגשי, וכדי להבין הכוונה על נכון צריך להתבונן בכל דברינו היטב.

הנה ידוע שישנם בעולם כל מיני קשיים נפשיים מחולקים לפי מדרגות, וניתוספים להם בשנים האחרונות קשיים מקשיים שונים חדשים לבקרים, ואתם עמם צומחים כל מיני מומחים למיניהם. סוף דבר: החולים מתרבים מיום ליום וכנגדם המטפלים, וכך מתנהג לו עולם כמנהגו, כאשר הללו משלמים והללו מתפרנסים.

אכן הקשיים המצויים בימינו מתחלקים לשנים: על החלק הראשון נמנים אלו שמהלך מחשבתם עקום מסיבות מסוימות וצריך לישרו, כמו גם אלו שדברים מסוימים מעוררים אצלם חרדות קשות וכדומה אשר מקורם בקורות העבר (טראומה נפשית) וצריך לתקנם. ועל החלק השני נמנים אלו שהקב"ה ברא אותם עם איזה שינוי כימיקלי במוחם, וכגון אלו שקשה להם מבחינה נוירולוגית להתרכז כיתר בני גילם.

והנה אלו הנמנים על החלק השני אין להם שום קושי נפשי, כי אם שינוי ביצירת המוח, אשר ברא הקב"ה בכוונה תחילה מפני שהועיד להם תפקיד מסוים. ובשל כך, אם ישכילו הוריהם של אלו שלא לדכא אותם אלא לכוונם בדרך הנכונה על פי התפקיד המיועד להם, בוודאי יגיעו למעלות רמות מאוד ויבאו תועלת גדולה מאוד לעולם.

שורש תחלואי הנפש

וכלפי אלו הנמנים על החלק הראשון, אם כי ישנם רבים שנולדו בחסרון מסוים בנפשם וזקוקים למומחה שימצא את החסרון וידע לתת לו מזור, עם כל זה ישנם אלפי אלפים בני אדם שאינם במצב כזה, אלא הללו עם הזמן נוצר להם איזה חסרון, אם מפני מהלך מחשבה מסוים שאימצו לעצמם, אם מחמת איזה מקרה שאירע להם ואם בגלל צרות החינוך שנתחנכו בה.

ואלו, למרות שנולדו בנפש בריאה אלא שנתעוותה, משלמים הון תועפות למטפלי הנפשיות, והכל מפני ששמים אל לבם שכל חייהם צער ומכאוב, ושאנם יכולים ליהנות אף לא טיפת הנאה מן העולם הזה, ועל כן מבקשים הם שיעזרו להם ליהנות מן העולם ועכ"פ שלא להצטער.

מגלה לנו רבינו המחבר, ששורש כל תחלואי הנפש הללו נעוץ בחוסר בטחון. זה הכלל שהציב רבינו המחבר מבלי להוציא אף אחד מן הכלל: כל קושי שגורם לו לאדם לנדנד הנפש ולצער, מקורו בחוסר בטחון. והלא כך אמר דוד המלך (תהלים פד. יג): "אשרי אדם בוטח בך" - סימן לבטחון הוא אושר, ואם אין לו לאדם אושר, סימן מובהק הוא שאין לו בטחון.

ונזכיר שוב, שאין כוונתנו לומר שמפני כן לא ילך מי שסובל מקשיים מעין אלו אל רופאי הנפשיות (ובע"ה נרחיב על כך בהמשך), אך כוונתנו שבטרם כל נגדיר לעצמנו מה שורש הקשיים הנפוצים, כי על ידי כן יהיה קל בהרבה להתגבר עליהם כאשר נדע לאן יש להתקדם.

יסוד ושורש של כל המידות הטובות

ראה זה לשון קדשו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זיע"א (דברי מנחם פרשת בשלה) עת דברו על תורת נפש האדם: "עיין בספר הישר לרבינו תם (שער השלישי), שהראשון של כל המידות טובות הוא האמונה והבטחון, והוא היסוד ושורש

יעשה ויפעל ויסובב ויתקשר. עכשיו שהוא כבר נמצא אחרי יו"ט, הוא מבין שבאמת אין לו דרך, ואומר הוא לעצמו: אדרבה! נשארתי יהודי ואף נעשיתי יהודי יותר אמיתי במהלך חג הפסח. נשמתי יצתה שוב מתחת הקליפה, וכיון שעבר עלי שביעי של פסח, נתקיים בי מה שנאמר "וזעקתם שמעת על ים סוף". הן לכאורה ייפלא, מה זה זעקתם שמעת על ים סוף? הרי הקב"ה אמר למשה "מה תצעק אלי. אין עכשיו הזמן לעמוד ולצעוק. דבר אל בני ישראל ויסעו!". אך התשובה היא שלאחר שבני ישראל צעקו אל ה', כמו שפירש רש"י שם על השמיעני את קולך - שהכוונה לשון הפסוק ויצעקו בני ישראל אל ה', אמר להם הקב"ה: "מעתה אין לכם יותר מה לעשות, כי אם להמשיך בדרך הליכתכם. הצעקה ראויה היתה, אבל עכשיו מה אתם ממשיכים לצעוק? סעו לדרככם".

"אבל איני יודע איך איוושע???"

עשה מה שמוטל עליך, ואל תנסה להבין איך זה יבא לך את ישועתך. כה תאמר: "אני קופץ למים... איך תבוא מזה הישועה? איני יודע. אבל אם הקב"ה אמר לקפוץ למים, אני קופץ למים, והוא כבר יבא את הישועה בדרכו".

כשהאדם חוזר אל בעיותיו עם הבנה זו, כולו מלא אורה ושמחה. הוא בוטח בה' באמת ונהנה מכך שהוא שרוי במצוקה שאין לה פתרון, ועל זה הוא נותן הודיה, כי הוא מבין שדווקא מצב כזה מביא את האדם לעונה אמיתית ולבטחון אמיתי. "זהו המצב הטוב ביותר של האדם. הבה ואצא בריקדה". האדם מוצא את עצמו בבוקרו של אסרו חג כשהוא צריך לחזור ולהתעסק בטרדות הפרנסה ובפרעון החובות וכן הלאה, אומרים לו: אל תחזור אליהם בגישה של העולם הזה, כי את זה יכול היית לעשות לפני יו"ט גם כן. גש אליהם עם ההבנה החדשה שקיבלת ביו"ט. עצור לפני שאתה בא לטפל בבעיות המונחות לפניך ושאל תפילה חמה להשי"ת, מתוך אמונה תמימה שרק הוא יכול לעזור לך!

אסרו חג בעבותים

זוהי העבודה של אחרי יו"ט. אסרו חג בעבותים. תקשר את היו"ט בחבליים. למה? לבעיותיך. קח את היו"ט והכנס אותו לתוך בעיותיך. הקב"ה מבדיל בין קודש לחול, כי אילו היה האדם מגיע עם הבעיות של ימות החול לתוך הקודש, לא היה יכול להכניס את היו"ט מרוב טרדותיו. אומר לו הקב"ה לאדם: "את היו"ט אני מבדיל מימות החול. אבל עכשיו שאתה חוזר אל ימות החול, רצוני שתיקח את היו"ט ותמשיכנו לתוך החול, ומעכשיו תעשה את הבירורים שאני נותן לך באופן אחר לגמרי".

הקב"ה הרי נותן לכל אחד בירורים שהוא צריך לנשמתו. האחד יש לו לסדר עניינים של שלום בית בשביל תיקון נשמתו, השני יש לו לסדר עניינים חינוך הילדים, השלישי עניינים של ממון, הרביעי עניינים של מאכלים. כך יש לו לכל אחד את הבירורים שלו לפי תיקון נשמתו, ואם פיקח הוא, הרי הוא עושה אותם עם ההבנה של יו"ט. ולא סתם הבנה היא, אלא כוח מיוחד שנשמתו קיבלה, בהירות נפלאה, בדומה למי שישן ואכל והתאזר בכוחות חדשים.

(מזון סדרת השיעורים על שער הביטחון שבספר 'חובות הלבנות'. שיעור ל"ח. לשמירת השיעור המלא, חייג ללוק השיעורים (באי"י) לחצו בכניסתכם למערכת (-) שיעורי חובות הלבנות, ובחזר שיעור 38. שמעו וביטחון)

אמת ואמונה

במשנת הרה"ק רבי משה מקאברין זיע"א

(מלבע כ"ש ניסן תרי"ח)

מעשה

היה תלמיד מובהק של הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש זיע"א ורבו של הייסוד העבודה' מסלאנים. כן נסע אל הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זיע"א שכיבדו וחיבבו עד מאוד.

באחת מנסיעותיו אל הרבי מרוז'ין, יצא הרבי החוצה והמתין לבואו, וכשהגיע אליו הושיט לו שתי ידי בברכת שלום ואמר: "הרגשתי את האמת שלך ממרחק של כמה פרסאות!"

הבנה למעשה

אכן הרבי מקאברין ידוע היה במידת האמת שלו. בכתבי הגה"ח רבי משה מידנער ז"ל הביא שפעם אמר: "כשיהודי לוקח עצמו אל האמת, הרי זה גורם מפלה לכל השקר הנמצא בעולם!"

הרי העולם מלא וגדוש בשקר, מדברים שקר, משקרים כדי להגדיל הון, אנשים מחזיקים מעצמם באופן של שקר וכזב, מסתכלים על כל המתרחש בהסתכלות שקרית, מעוותים עובדות וסיפורים כדי לגרום לאחרים לקנות דברים שאין צריכים להם, וכן הלאה. כלפי זה אמר הצדיק שכאשר יהודי מתחיל להזהר שלא להוציא מפיו דיבורים שאינם בתכלית האמת, הרי הוא מבטל את השקר שבעולם!

מעשה

עוד הוא מביא שם סיפור שסיפר הרבי מקאברין: בעיר פולנאה התגורר צדיק תמים ושמו ר' משה אשר תמיד היה מתבודד, והיה בידידות גדולה עם הרה"ק רבי יהודה אריה לייב זיע"א ה'מוכח' מפולנאה, ועשו ביניהם תקיעת כף שמי שיסתלק ראשון מן העולם יבוא לספר לחבירו מהקורה שם בעולם האמת. המעשה היה שר' משה נסתלק ראשון אך זמן רב עבר מאז הסתלקותו ולא נתגלה לידידו. יום אחד נתגלה לו וסיפר: "כשהגעתי לעולם העליון, הביאוני לבית דין של מעלה ושאלוני מה עשיתי. הגיע משה רבינו להעיד עלי שקיימתי את כל התורה כולה, ואעפ"כ אמרו שם בבית דין של מעלה: ניתי ספר ונחזה. הביאו ספר תורה והתחילו לקרות מבראשית מילה אחרי מילה, ובכל מצות עשה הסתכלו עלי ואמרו: "הן, קיים זה מה שכתוב בה". עד שהגיעו למזבזב שקר תרחק, אז נעשה רעש גדול בשמים ואמרו: "הלא כשקראו אותך לעלות לתורה, היו מכנים אותך בשם מורה מורנו הרב ר' משה, ובכן את מי לימדת תורה? מי הוא זה שלמד ממך מאומה?" עיינו הדיינים בדיני רוצו לגזור עלי או גהינום או לחזור לגלגול בעולם התחתון, אלא שאז הופיעו מליצי יושר ולימדו עלי סגוריא שאני לא הוצאתי דבר שקר מפי ורק אחרים הוא שכינו אותי בכינוי של שקר. יצא הפסק היות שתקעתי לך כפי, שאהיה מוכרח להתגלות לך בחלומך ולספר לך את כל אשר נעשה עמי. בלי חטא זה, לא הייתי צריך לקיים לך הבטחתי, כי כל תקיעת כף כזו שורשה בטעות, כי צער גדול הוא לנשמה לחזור לעולם התחתון אפילו בחלום, ועכשיו שיש בידי חטא זה שקראו לי בשם 'מורה מורנו' ולא מחיתי, נגזר עלי להתגלות לך ועל-ידי שאספר לך דברים כהווייתן ותפרסם אותם ברבים, ילמדו ממני כמה חמור הוא השקר, ואז יתברר למפרע שאין שקר במה שקראוני מורה מורנו". עד כאן סיפר הרבי מקאברין.

מעשה

כך גם פעם היה הרבי מקאברין בסלאנים ואכל שם ארוחת צהריים, ותוך כדי דיבר על עצמו בדיבורים משפילים מאוד. תמה על כך הרה"ק בעל יסוד העבודה זיע"א והביע בפניו את תמיהתו - "למה צריך הרבי להשפיל כל כך את עצמו?". אמר לו הרבי מקאברין: "מה אעשה ואני מוכרח לומר את האמת; עם שקר אי אפשר להגיע לשום מקום..."

הבנה למעשה

ובכתבי הר"מ מידנער הביא שהרבי מקאברין הוסיף אז בשם רבו הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש זיע"א שאמר על הא דאיתא במסכת מגילה (טו, א): "ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה. אמר רבי אלעזר: מלמד שהיתה מחווה כלפי אחשוורוש, ובא מלאך וסטר ידה כלפי המן", שלכאורה קשה להבין מדוע תסכן אסתר את עצמה בהראותה בידה על אחשוורוש? והרי דבר כזה ללא ספק יעלה את חמתו ויהרוג גם אותה גם את עמה ח"ו. אך התשובה היא שאסתר עשתה זאת באין ברירה משום שעם ישראל זקוק היה לישועה וידעה שמשקר אין הישועה יכולה לצמוח, והאמת הרי היתה שאחשוורוש היה האשם העיקרי באותה גזירה, כי בלעדיו לא היה המן יכול לעשות מאומה. והפטיר הרה"ק מלעכוויטש: **אמת כזו אפילו המלאך לא יכול היה לסבול אותה, ולכן סטר את ידה כלפי המן...**

אמרות טהורות

ערב אני לו שיראה הצלחה

כך היה הרה"ק מקאברין אומר: "כשהאדם יוצא לשוק לישא וליתן, לקנות ולמכור, אם יאמין שהכל הוא בהשגחתו יתברך, כמה יכניס וכמה יוציא, ערב אני לו שיראה הצלחה במעשה ידיו. ואם כי מי אני להיות ערב, בכל זאת אני ערב לו!" לגודל אמונתו היה הצדיק בטוח בצדקת הדבר, עד שיכול היה להעמיד עצמו כערב בעד כל מי שיעשה כן. אכן בני אדם חושבים שעל ידי שיערימו על הקונים או יסתירו מהם את האמת, יגדילו את הונם, והאמת היא להיפך ממש, שעל ידי כך הם מרחיקים מעצמם את הצלחה, אלא שחוסר האמונה הוא זה שמביא אותם להפוך קערה על פיה.

נאמין ששליח בלבד הוא

עוד הביא בכתבים הג"ל שהרבי מקאברין אמר כך: יש לשאול באיזה אופן מבקשים תלמידי חכמים שבארץ ישראל שאין להם שום עסק ונהנים רק מתמכי דאורייתא "ונא אל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם?" התשובה היא שכך הם מבקשים: "אף שנגזר עלינו לקבל טובה מבני אדם, כל נעלה בדעתנו לחשוב שבשר ודם הוא הנותן לנו, אלא נאמין ששליח בלבד הוא, והרבה שלוחים למקום!" וכן מובא פירוש זה בספר "אהבת שלום" בשם אביו הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד זיע"א שכאשר אנו מבקשים "כי אם לידך המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה", איננו מתכוונים שיריק עלינו חביות של זהב וכסף, כי אולי רצונו שדווקא נזדקק להלוואות ולמתנות בשר ודם. אלא כוונתנו שגם כשנקבל מתנה הגונה או הלוואה מכובדת מאיש נדיב, נזכור גם אנו, גם הנותן שהמתנה היא מידו הרחבה והמלאה ואיננה מתנת בשר ודם כלל.

אכן כן, עד שאין האדם מאמין בזה, הוא חיי צער, כי ממה נפשך, אם הלה נותן לו, הוא מרגיש שעליו להתחנף לו כל הימים, ואם אינו נותן לו, נפשו דואבת - "למה אינו נותן לי? כבר בניתי בנין שלם על הכסף שאקבל ממנו, ובסוף אינו נותן לי כלום..." וכיון שהאדם מאמין שאין המתנה מתנת בשר ודם אלא הכל מאתו יתברך, הגם שיראה שנגזר עליו לקבל למתנות, לעולם לא יתחנף ואף לא יתרגז, כי יאמר: "מה לי הוא מה לי אחר? הרבה שלוחים יש לו למקום".

האם לפתע הרגשתי שאתה מתחבר להשי"ת - דבק בו, מאמין בו ובוטח בו?

זכה עוד יהודי להתחבר ולהתענג על ה' בעבודתו אותו מיט הבנה!

בעת שמחה או בעת שמצפים לישועה או הנצחה וכדומה, פנה אלינו בדרכים אלו:

- בעמדות נדרים פלוס', במוס' פלאפון: 0533191594
- בשליחת הודעה לדוא"ל המערכת.
- במעמדות נדרים פלוס', בקופת 'הבינה ואלמדה'.
- המעוניין להפיץ באזור מגוריו ובשכונתו - נא ליצור עימנו קשר.

אל"ף בי"ת...

האל"ף בי"ת של החיים הם האמונה והביטחון.

הם המעמידים את האדם אל נכון בינו לבין קונו ולעצמו!

מבחר עצום של יותר מ-2500 סיעורי אמונה וביטחון המושלבים בדברי בעל החובות הלבבות בשער הביטחון שלבו שליבתך בסולם העלה בית ה'!

טלפון ישיר שיע"י 'קול הלשון': 0732951337

לגישה ישירה לשיעורי חובות הלבבות לחצו 2 בכניסתכם למערכת. לגישה ישירה לתיקית אמונה וביטחון לחצו #* ואח"כ 122306.

קול הבינה א"ח - 072.257726 ארה"ב - 718.686.8300 ברטינה - 0204.586.2115 ברגיה - 03.300.0223

לקבלת הגיליון בקביעות
060263@gmail.com

לתרומות והנצחת שיעור, וכן לקבלת השיעור דבר יום ביומו, ניתן לפנות
ישירות למכון 'הבינה' בדוא"ל info@machonhavineini.com

א"ח - 072.257726 ארה"ב - 718.686.8300 ברטינה - 0204.586.2115 ברגיה - 03.300.0223

קול הבינה